

Asitten Sanata: John Sabraw'ın Eko Diyalektiği

From Asit to Art: John Sabraw's Eco Dialectics

Sehran DİLMAÇ

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sanat ve
Tasarım Fakültesi, Temel Sanat Eğitimi
Bölümü, İzmir, Türkiye

ÖZ

Sanatçı John Sabraw bir aktivist ve çevrecidir. Çizimlerini ve disiplinler arası çalışmalarını çevreye duyarlı bir şekilde üreten Sabraw, tamamen ekolojik olarak sürdürülebilir bir uygulama için çalışmakta ve eserler üretmektedir. Sabraw doğanın kirlenmesi engellemek için bir simyacı gibi çalışmış sadece sanatının düşünsel yönünü oluşturmakla kalmamış kullandığı sanat malzemesini de ekolojik bağlamda üretmiştir. Birçok projede bilim insanlarıyla iş birliği yapmış ve en kayda değer iş birliklerinden biri ise kirliliğin iyileştirilmesi sürecinde çıkarılan demir oksitten boya üretmek ve üretilen boyalarla ekoloji kavramı odaklı resimler yapmaktır. Sabraw'ın sanat anlayışı ve pigmenti temin etme süreçleriyle ilgili döküman analizi yöntemi izlenmiş, sanatçının ürettiği olduğu çalışmalar da içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın amacı, bilim sanat iş birliği yaparak ekolojik anlamda sürdürülebilir çözüm yolları arayan sanatçının düşünsel yönünü, ekoloji odaklı malzeme üretim süreçlerini ve bu süreçleri sanata dönüştüren metodolojisini eserleri üzerinden göstererek açıklamak ve anlamlandırmaya çalışmaktır.

Anahtar Kelimeler: Ekoloji, sanat, sürdürülebilirlik

ABSTRACT

Artist John Sabraw is an activist and environmentalist. Producing his drawings and interdisciplinary works in an environmentally friendly manner, Sabraw works for a completely ecologically sustainable practice and produces works. Sabraw worked like an alchemist to prevent the pollution of nature, not only creating the intellectual aspect of his art, but also producing the art materials he used in an ecological context. He has collaborated with scientists in many projects, and one of his most notable collaborations is producing paint from iron oxide extracted during the treatment of polluted rivers and making paintings focused on the concept of ecology with the produced paints. Document analysis method was followed regarding Sabraw's artistic understanding and pigment procurement processes, and the works produced by the artist were evaluated with the content analysis method. The aim of this study is to explain and try to make sense of the intellectual side of the artist, who seeks ecologically sustainable solutions by collaborating between science and art, his ecology-oriented material production processes and his methodology that transforms these processes into art, by showing through his works.

Keywords: Ecology, art, sustainability

Giriş

Geçmişten günümüze kadar doğa, sanatın ana konusu ve kaynağı olmuştur. Doğanın sanatçılar tarafından ele alınışı dönemden döneme farklılık arz etmektedir. İnsanlık tarihindeki önemli kırılmalar kimi zaman sanatın odağını da değiştirmiştir.

Endüstri Devrimi gibi faaliyetlerle insanla doğa arasındaki bağ zayıflamıştır. Fakat 1900'lü yıllardan sonra doğa ve doğa tasvirlerinin imgeye dönüşümü sonrasında ekoloji odaklı çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. O döneme kadar kültürlerin en temel verisini oluşturan doğadan esinlenme, doğa ile kurulan bağ endüstrinin gelişimi ve ihtiyaçları doğrultusunda yok sayılmıştır (Aydın ve Zümrüt, 2013).

1960 öncesi doğanın ele alımı, eserlerin ana konusunu oluşturmaktaydı. Öncelikle Rönesans döneminde doğanın arka plan olarak kullanılması ve bir kompozisyon dahilinde ele alınması söz konusuydu. Doğa konularının, doğal sahnelerin başlı başına bir konu haline gelmesi modern dönemle ve modern dönemdeki avangard sanat yaklaşımlarıyla ilişkililiydi. Çeşitli avangard akımlarda görülen güzel doğal sahnelerin yakalanmasıyla yapılan çalışmalar, resim ve tuval gibi genellikle geleneksel yöntemlerle üretilmiş ideal olarak güzeli sorgulayan çalışmalardı. Örneğin Romantik dönemde başlı başına konu olarak doğanın hüviyet kazanması ön plandaydı. Doğaya metafizik bir değer atfedilerek, gerçekte bir panorama veya doğa görünümünün doğrudan gözlemi değil, duygusal değerlerine göre belirlenmiş/tercih edilmiş parçalar seçimi söz konusuydu (Claudon, 1999). Romantik sanatçı Turner, ışığı saptama dürtüsüyle yaptığı peyzajlarında lirik bir yaklaşımla kendinde ideal güzeli göstermeyi amaçla-

Geliş Tarihi/Received: 23.06.2024

Revizyon Talebi/Revision
Requested: 20.05.2025

Son Revizyon/Last Revision: 14.06.2025

Kabul Tarihi/Accepted: 08.08.2025

Yayın Tarihi/Publication Date: 24.09.2025

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Sehran DİLMAÇ
E-mail: sehran1981@gmail.com

Cite this article as: Sehran, D. (2025).
From asit to art: John Sabraw's eco di-
ialectics. *Art and Interpretation*, 46, 10-
16.

Content of this journal is licensed
under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial 4.0
International License.

miştir. Romantik sanatta doğadan haz odaklı edinimler alma isteği ön plandaydı.

Doğayı konu alan çalışmalarla bilinen izlenimciler de (Empresyonistler), açık havada resim yapmışlardı. Genellikle bilinen kurallara aldırmaşızın, kendi kişisel izlenimlerine göre doğayı resmetmeyi amaçlamışlardı. Birbirinden ayrı tek tek fırça vuruşlarıyla ve saf prizmatik renkleri kullanma tekniğiyle resim yapan sanatçıların amacı, ışığın değişen etkilerini yakalayarak, bunu canlılıkla ve doğaya yakınlıkla yansıtmaktı. Monet' in "Gün Doğumu" adlı çalışması doğanın güzelliğini ışığın değişen etkileriyle vermeyi amaçlayan bir çalışmadır (Serullaz, 1998). Bu gibi süreçlerin sonucunda doğanın kendi oluşumları ve varlıksal süreçleri sanat olarak kabul edilmiştir.

1960'lı yıllardan itibaren doğa konusunun ele alınışı, ondan alınan haz odaklı edimler ya da salt güzelin dışavurumu merkezli ifadelerden oldukça uzak, doğanın kendisi olma yolunda emin adımlarla ilerlemişti. Özellikle sanayi ve teknolojinin olumsuz etkilerinin daha fazla görülmesi ile doğaya karşı bir bilinç ve onu görünür kılma amacıyla ekoloji odaklı çalışmalara başlanmıştır. Doğa konulu resimlerin/manzaraların 1960'lı yıllardan itibaren iki boyutlu yüzeyden çıkarak gerçek mekan ile buluşmaya başlamasındaki en önemli etkenler, çevreci hareketler, sanatın galeri mekanlarına sıkışıp kalmasına ve metalaşmasına verilen tepkiler ile enstalasyon (yerleştirme) sanatındaki yeniliklerdir (Kozlu, 2018, s. 64). Bunun sonucunda da çevre kirliliğinden kaynaklı sorunlar, yeni sanatsal yaklaşımların önünü açmıştır.

Çevreyle ilgili olaylara karşı değişim ve bilincin gelişmesiyle, sanatsal çalışmaların içeriği, yeri ve yöntemlerinde de değişimler meydana gelmiştir. Böylelikle önceki dönemlerin aksine sanat, ideal doğa kavramını dile getirmekten uzak ve yetersiz, ancak doğal çevrenin tahrip edilmesi gibi mevcut tehlikeler konusunda toplumu bilinçlendirmekte kararlı bir rol üstlenmiştir (Aydın ve Zümrüt, 2013).

Sürdürülebilir sanat veya ekoloji kaynaklı sanat çalışmaları 1960'lı yılların sonunda özellikle post-modern dönem olarak da adlandırabileceğimiz dönemin başlangıcından itibaren görülmeye başlamıştır. 1960'lardan itibaren son 30 yıla kadar geçen sürede gelişen güncel sanat alanındaki çevreci hareketler, topluma farkındalık yaratmayı ve doğayı yeniden şekillendirmeyi amaçlayan sanat pratikleri halini almıştır (Yüksel ve Yüksel, 2022). Dolayısıyla yeryüzü de dünden bugüne insanlığın bütün yaptıklarına sahne olan en büyük sergilenme mekanı haline gelmiştir (Yılmaz, 2006, s. 233). Sanatta doğa algısının bu denli değişimini Shevchenko, toplumdaki köklü değişimlere bağlayarak, dünyanın korkunç şekilde sürekli hareket eden bir otomatik organizmaya dönüştüğünden bahsetmiştir. Ona göre, sanatçı da artık doğanın basit ve fiziksel bir kopyasını yapamaz çünkü bu çalışmalar içinde bulunduğumuz toplumu tatmin edemez. Bu nedenle sanat için doğanın sürekli gözlenmesi, incelenmesi ve yeni ifade yollarının bulunması gerekir (Harrison ve Wood, 2011, s. 123). Bu post modern süreçlerle sanat pratiklerinin uygulama alanı genişlemiştir. Ekolojik sanatta bu pratiklerden biridir.

Ekoloji kavramı, sosyal-ekolojik bir bağ çerçevesinde gerçekleşen tüm sanat pratiklerini kapsayarak, çevre bilincinin sanat yoluyla oluşturulmasını ya da dikkat çekilmesini sağlayan bir alan olmuştur (Yüksel ve Yüksel, 2022). Ekolojik sanat, Sürdürülebilir sanat, Environmental Art (çevre sanatı), Land Art (arazi sanatı) gibi birçok dala ayrılmıştır. Özellikle bu bağlamlarda gerçekleştirilen enstalasyon temelli sanat projeleri, sanatın geleneksel teması olan

manzaranın tanımını büyük ölçüde genişletmiş ve salt anlatım güzelliğinin ötesinde ekolojik bir misyon da yüklemiştir (Antmen, 2010, s. 251). Doğal ortamlarda ya da doğal malzemeler kullanılarak üretilen ekoloji odaklı çalışmalar, temelde insanın doğa üzerindeki etkisi ve tahakkümünü fark ederek, doğayla ilişkimizi ve iletişimimizi, bakış açımızı inceleyen ve sorgulayan doğrultudadır. Bu bağlamda sanatçılar, üretimlerini yaparken ürettikleri işin doğa üzerindeki etkisini ve bağlantılarını derinlemesine hesaba katarak gerçekleştirirler (Yaldız, 2020). Çevreci, sürdürülebilir sanatçılar için sanat, sadece izleyiciye sunulan görsel, duyuşsal bir haz vermenin ötesinde kavram odaklı, düşünsel yönden zengin, var olan ya da var olması muhtemel problemleri göstermeyi ve sorgulatmayı amaçlayan eko pratikler haline gelmiştir.

Ekolojik temalı çalışmalarıyla ünlü sanatçı Robert Smithson 1979 yılında yapmış olduğu bir açıklamada, çok sayıda madencilik alanı, kullanılmayan taş ocakları ve bu sebeple kirlenmiş göller ve nehirler olduğunu söylemiş ve böylesi zarar görmüş yerlerin yeniden işlev kazanabilmesi için çözümlerden birisinin de Arazi Sanatı kapsamında toprağı ve suyu geri kazanmanın yollarının aranması gerektiğini vurgulamıştır. Smithson' a göre, "çevre bilinci ve endüstri iki ayrı çıkmaz yol değil aksine birbiriyle bir noktada kesişen yollar gibi düşünülmelidir". Sanat, ikisi arasında diyalektik ilişkiyi sağlayabilir (Smithson'dan Akt. Antmen, 2010, s. 259).

Eserleri duyarlı ve sürdürülebilir bir yolla ortaya çıkan sanatçı, aktivist John Sabraw'ın çalışmalarında öncüllerinden etkilendiği söylenebilir. Ekoloji odaklı işler üreten sanatçılar, doğayı salt görüntü alınacak bir malzeme, obje değil de tek parça, bütün, sanatın oluşum süreçlerini kendi içinde gösteren bir bütün olarak kavrar. Sanatçı Sabraw, kendi yaşadığı yer olan ABD'nin güneydoğu Ohio'nun nehirlerinde ekolojik anlamda katkı sağlamak için çalışmalarını sürdürmektedir. Sürdürülebilirlik grubu "Kanawha" ile, dünyadaki en fazla kömür yakan enerji santrallerinin bulunduğu bir bölge olan güney Ohio'yu gezerken, kendi eyaletindeki kirliliğin gözle görülür etkileriyle ilgilenmeye başlamıştır. Sabraw, yerel akarsuların turuncu, kırmızı ve kahverengi renklerinden de oldukça etkilenmiş ve bu zehirli akıştan nasıl boya elde edebileceğini düşünerek işe koyulmuştur (Brooks, 2017). Nehirlerden akan kirli su, terk edilmiş kömür madenlerinden serbestçe akan demir oksit maddesini içeriyordu. Sabraw, kirli nehirlerden zehirli asit maden drenajını (AMD) çıkarmak ve bunu boya pigmentine dönüştürmek için Çevre mühendisi Guy Riefler ile ortaklık kurdu. Pigment üretilip boya halinde ticari ölçekte satıldıktan sonra elde edilen gelirin, nehir akışlarının iyileştirilmesine geri yatırılması planlanmaktadır (<https://www.johnsabraw.com/press-1>).

Sanatçı, çevre kirliliğine neden olan maddelerden kendi yöntemiyle elde ettiği boyayla ekoloji odaklı işler üretmiştir. Doğanın dengesini korumanın bilinciyle eylemsellikten gelen ve düşünsel altyapısı olan çalışmalar sürdürülebilirlik kavramıyla doğru orantılıdır. Sanatçı üretim sürecinde döngüsel bir seyri takip etmekte anti tezin teze, tezin de senteze dönüştüğü diyalektik bir döngü sağlamaktadır. Doğadan belli birtakım olaylarla alınan/yitirilen şeyler anti tezi oluşturmaktadır. Anti tezi, teze dönüştürmek için birtakım müdahalelerin yapılması gerekmektedir. Sanatçı bu müdahaleyi olumsuz koşullardan etkilenen doğadan aldıklarıyla doğadaki iyi olanı, güzel olanı tekrar ona döndürmeyi amaçlamaktadır. Bu durum, nehirlerden alınan kirli suyu temizleyerek ve zararlı maddelerden arındırarak nehirlerle tekrar geri vermesiyle sağlar. Sanatçının üzerine düşündüğü, yaşadığı ve yaptığı bütün bu eylemler sanatında var olur. Sanatçının ortaya koyduğu çalışmalar da eko diyalektiğin sentezini oluşturur.

Asitten Pigmente

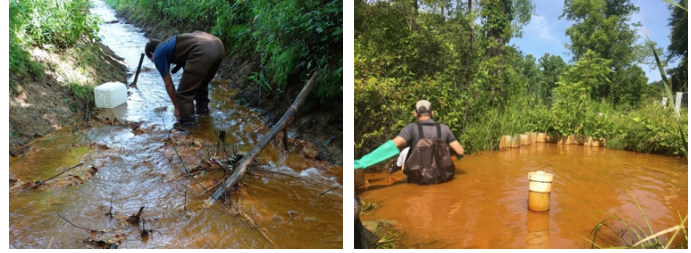
Sanatçı Sabraw eserlerini oluşturmada önce eserlerini yapacağı boya malzemesini üretmek için yola koyulmuştur. Sanatçı, asitten pigmente doğru yol alırken bilimi de işin içine katmış ve disiplinler arası bir süreci yönetmiştir. Ekoloji odaklı düşünen biri sanatçı, diğeri bilim adamı olan Sabraw ve Riefler, nehirlerden pigmenti elde etmek için AMD (zehirli asit maden drenajını)' yi akışa ulaştırmadan durdurmayı düşünmüşlerdir. Asiti pigmente dönüştürme çabası için uğraşan sanatçı, çalışmayı sürdürürebilmek için kendine bir ekip kurmuştur. Sabraw'ın sanatçılar, mühendisler, saha uzmanları, öğrencilerden oluşturduğu ekibi, akarsulardaki kirliliği önlemek, ağır metali (demir oksit) çıkarmak ve onu çarpıcı pigmentlere ve boyalara dönüştürmek ve ardından da temiz ve güvenli suyu geri döndürecek bir süreci gerçekleştirmek için çalışmaktadır. Kurmuş oldukları laboratuvar, kirli suyun laboratuvara getirilmesi, suyun zehirli maddelerden arındırılması, elde edilen çözeltinin farklı ısı-larda tonlarının belirlenmesi gibi bölümleri içeren bir birim şeklin-de-dir. Sanatçı düşüncesinin bir sonraki adımı olan, girişimlerinin, sürdürülebilir endüstriyel ölçekte çalışabileceğini kanıtlamak için büyük ölçekli bir pilot tesis kurma girişimlerine başlamıştır.

Sanatçı ve ekibi, nehirlerden aldıkları suyu laboratuvara götürüp, sodyum hidroksit veya başka bir bazla nötrale ettikten sonra su-dan oksijen kabarcıkları oluşturarak demir oksidin kristalleşip dibe düşmesini sağlayıp boyanın temel maddesini elde etmeyi başarmışlardır. Bu yöntemle demir oksitten ayrılan temiz su daha sonra akıntıya geri verilir. Elde edilen demir oksit çözeltisi, akrilik boya yapmak için akrilik polimerler ve reçinelerle ve yağlı boya yapmak için kuruyan yağlarla karıştırılır. Renkler, Ohio Üniversitesi'nin seramik stüdyosundaki bir fırında pigmentin farklı sıcaklıklarda (2000 Fahrenheit dereceye kadar) ateşlenmesiyle elde edilen sarıdan kahverengiye, kırmızıdan siyaha değişen tonlarda değişir. Bu boya elde etme sürecinin kendine özgü bir metodolojisi vardır.

Sanatçı John Sabraw boyayı elde etme süreçleri bir dizi birbirini takip eden uygulamalar içerir. Bu süreçler, kaynak seçimi ve ma-teriyal toplama, malzeme ve çözeltinin hazırlanması, pigmentle-rin çözülmesi ve yoğunlaştırılması, boyanın stabilizasyonu, boya haline getirmesi ve kullanımıdır. Sanatçı ilk olarak kirli suları ve bu kirli sulardaki atık tespitini yaparak işe başlar. Özellikle maden-cilik, endüstri ve atık su kaynaklarından pigment üretmek üzere malzeme toplar. Elde edilen malzemelerle çözeltinin hazırlanması aşamasına geçilir. Kirli çözelti su ilk olarak büyük partiküllerinden arındırılarak filtreleme ve ön arıtım yapılır. Pigmentin çözülmesi ve çekilmesi aşamasında filtrelenmiş çözelti su ve çeşitli katkı mad-deleriyle solüsyona alınır. Bu aşamada pigmentler veya renk veren mineraller çözelti içerisinde çözünür hale getirilir. Sabraw yapılan kimyasal işlemler ve ayarlamalarla mineral renk pigmentlerini ser-best bırakmayı amaçlar. Sonrasında elde edilen çözelti konsantre hale getirilir veya belli özelliklerde işlenir, böylece boya haline getirilmek üzere hazır hale gelir. Bu işlemlerin peşine boyanın stabi-lizasyonu için elde edilen pigmentler fazla kirlenici ve istenmeyen maddelerden arındırılarak pigmentin kuru hale getirilmesi veya spesifik (toz,krem,pastil gibi) formlar verilmesi sağlanır. Elde edil-en boyanın renginin ve kimyasal stabilitesinin uygunluğu labora-tuvar ortamında test edildikten sonra çeşitli bağlayıcılar ve med-yumlar eklenerek boyanın kullanabilir formata getirilmesi sağlanır. Sabraw'ın kirli su kaynaklarından pigment üretim süreci, çevre dostu kimyasal ve fiziksel adımlarla doğal ve toksik malzemelerin boyaya dönüştürülmesini içerir. Bu metodoloji, hem atıkların ve kirli suyun değerlendirilmesini sağlar hem de sürdürülebilir sanat üretimine katkı sunar (<https://www.johnsabraw.com/press-1>).

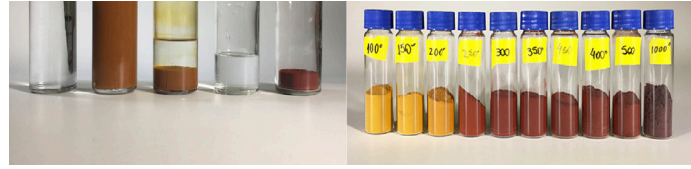
Görsel 1-2.

Ohio'daki demir ve asit madeni drenajının akış yakalamasından numunel-erin çıkarılması

Görsel 3.

Demir oksit çözeltisinin elde edilmesi, elde edilen pigmentin farklı sıcak-lıklardaki görüntüsü

Sabraw, bilim ve sanat iş birliğiyle aynı zamanda bir simyacı gibi çalışarak, doğayla etkileşim kurarak, nehirlerdeki zehirli maden drenajını azaltma girişimiyle sadece kendine özgü boya üretmekle kalmamış, ürettiği boyanın özüne yönelik çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar Sabraw'ın sanatının eko diyalektik döngüsünü oluşturmaktadır. Eserin oluşum süreci için öncelikle kullanılacak temel sanat malzemelerinin doğadan dönüşüm sürecinin sağlanması ön koşuldur. Bu ön koşulun sağlanmasıyla ekolojiye yönelik diyalektik süreç başlamış ve döngüye girmiş olur.

Sabraw'ın Çalışmalarının Eko Diyalektik Döngüsü

Sabraw, tüm resimleri, çizimleri ve ortak enstalasyonlarını çev-reye duyarlı bir şekilde üretmekte ve tamamen sürdürülebilir bir uygulama için çalışmaktadır. Çalışmalarını sıfır karbon emisyonu anlayışında geliştirerek, kömür madenciliğinin yarattığı kirliliğinin zehirli etkisi konusunda farkındalık yaratmayı amaçlamıştır. Sabraw, çok farklı alanlarda birçok bilim adamı ve sanatçıyla iş birliği yaptığından bahsederek, sanatçıların bilim adamlarıyla iki önemli yönü paylaştığı sonucuna varmıştır. Sanatçıya göre bu iki önemli yön merak ve başarısızlıktır. Başarısızlığın merakımızı azaltma-yacağını, bilim adamı gibi sanatçının da toplumumuzda gerçek-leştirmesi gereken bir rolü olduğunu düşünen sanatçı, her şeyi farklı görmemiz gerektiğini ve bu vizyona göre hareket edip, ba-şarısızlıklar ve başarıların rapor edilmesi gerektiğini vurgulamıştır (Brooks, 2017). Bu fikirlerle harekete geçen sanatçı hazır üretim ve tamamen kimyasal içerikli boyaları kullanmamıştır. Sanatçı bunun yerine nehirleri kirleten, doğanın dengesini bozan kimyasal mad-de akışlarını durdurmak için çok yönlü bir bilimsel çalışma meto-duyla kullanacağı boyaları elde etmektedir. Bu boya elde etme iş-lemi çok emek gerektiren bir sürecin sonunda gerçekleşmektedir. Sabraw boyanın, resim yapmak için, sanat eseri elde etmek için temel kullanılan materyal olmasının yanında ona ekolojik bir mis-yon yüklemiştir. Bu süreçte sanatçı, boya edimini gerçekleştirmek için bir diyalektik döngü oluşturmuştur. Ekolojik diyalektik olarak da adlandırabileceğimiz bu süreç, çevreyi kirleten kimyasal akışın durdurulması için bu kimyasalların bilimsel bir yöntemle ayrıştırıl-ması, sonrasında bu ayrılan zararlı maddelerden boya elde edil-mesi, bu ayrılan boyadan da doğa temelli, ekoloji çağrışımı, işler üretilmesidir.

Sabraw'a göre, bilim ve sanat insanların mutlaka bir çift olarak düşünecekleri meselelerdir. Çünkü, sanatçı ve bilim adamlarının hem evrenimiz hakkında ortak bir merakı hem de keşfettiklerini ve ürettiklerini paylaşma güdüsü vardır (Curry, 2020).

Sabraw dramatik dairesel resimlerine, bu eşsiz şekilde boya üretimini gerçekleştirdikten sonra başlamıştır. Pigmentlerin hikayesinin etkileyici bir görsele ihtiyacı olduğunu düşünen sanatçı, pigmenti, doğanın yüceliğini ve aynı zamanda onunla olan ilişkimizin kırılmasını ifade eden dairesel resimler yapmak için kullanmaya başlayarak, çalışmaları aracılığıyla sanatın bilim adamlarının ve çevrecilerin çalışmalarını yüceltme potansiyelini de ortaya koymaktadır. Çalışmalarında, izleyicilerle daha soyut bir şekilde diyalog kurmaya çalışmış ve renklere hayran kalmamızı, çevre üzerindeki kendi etkimizi düşünmemizi sağlayacak şekilde kurgulamıştır. Aynı zamanda çalışmaları, bizi daha derine dalmaya ve insanların çevremize verdiği zarar ve bunu nasıl geri alabileceğimiz hakkında daha fazla şey öğrenmeye ve sorgulamaya teşvik eder görünmektedir (Pires, 2020).

Sanatçı, evrenin içinde, şeyler arasındaki kendine özgü bağlantıları, zaman ve mesafenin sıkışmasını, evrenimizin görkemini ve doğal ve kozmolojik süreçleri keşfetmek için çalışmaktadır. Teknoloji, doğa ve insan arasındaki kırılma bağlantıyı ortaya çıkaran bir paradoks oluşturan görsellerini sürdürülebilirlik kavramı üzerinden düşünmeye sevk eder. Bu sebeple sanatçının eserlerinin içerikleri, evrenin doğal akışını ifade eden doğadan alınan ifadelerden oluşur (<https://www.johnsabraw.com/studio>). Bu doğrultuda da eserlerinin isimlerinin çoğuna evreni çözümleyebilmemiz için keşfedilmiş bilimsel anlamlara sahip, Alüvyal, Hidrofilik, Simbiyoz gibi isimler verir.

Görsel 4.

John Sabraw, *Hidrofilik Serisinden*, 2021, 30x30 inç (yaklaşık 76x76 cm)

Sanat ve bilimi buluşturan bir başlık olarak konumlandığı Hidrofilik (Hydrophilic) Sergisi (2021) suya olan yakınlığı yansıtmaktadır. Sanatçı bu su serisi sergisini ülkesindeki Appalachia yerleşim yeri ve körfez bölgesine kadar su yollarını ve yaşam alanlarını eski haline getirme çabalarına odaklanan iş birliklerine saygı amaçlı olarak gerçekleştirmiştir. Sanatçı eserleriyle, bölgedeki kuruluşlarla devam ettirilen ekolojik iş birlikleri de dahil olmak üzere yerel kaygıları vurgulamayı amaç edinmiştir. Hidrofilik serisi, uydu görüntülerinden, su yollarının dinamik akışlarından ve karmaşık ekosistemlerin lirik duruşundan ilham almıştır. Sabraw bu seride soyutlamadan temsile doğru bir akış durumunu müzakare ederken, canlı renkler ve çeşitli dokularla serisini oluşturmuştur. (<https://www.mutualart.com/Exhibition/John-Sabraw--Hydrophilic/CA01262B1A7D598E>).

Hidrofolik serisi, özellikle suyun kirlenmesine ve toksin birikimine

dikkat çeker. Kirli sulardan elde edilen pigmentler, suyun yaşam alanı olarak ne kadar kritik ve savunmasız olduğunu sembolize eder.

Bu serideki eserler, kirlenmiş suyun görsel ve duygusal ifadesiyle, izleyiciyi ekosistemlerin korunmasına ve sürdürülebilir su yönetimine yönelik bilinçlendirmeyi amaçlar.

Hidrofolik serisi, suyla ilgili ekolojik sorunlara dikkat çeken, sürdürülebilir malzeme kullanımıyla çevresel mesajlar veren ve sanat aracılığıyla doğa ile insan arasındaki bağı yeniden düşünmeye teşvik eden önemli bir çalışmadır. Sabraw bu seriyle, çevrenin en temel unsuru olan suyun korunmasının önemini güçlü biçimde vurgulamaktadır.

Sabraw, Chorama serisinde, mikro ve makro görüntüler arasında bir yerde var olduğumuzu ifade ederek, Chroma'nın karmaşık bir doğal sistemle dinamik ilişkimizi yakalamayı amaçladığına dikkat çekmektedir. Resimlerini deneysel bir yöntemle kuran sanatçı, yüzeyde boyaların dağılımını aşama aşama sağlayarak renk katmanlarını oluşturmuştur (Gibson, 2012).

Chroma serisinin renkleri, şehirselleşen ve doğal ortamların harmanlanmış görünümünü temsil eder; bu da insanın doğa üzerindeki etkisini, uyum ya da uyumsuzluk bağlamında yeniden düşünmeye davet eder.

Chroma serisi, ekolojik sorumluluk ve sanatın çevresel mesaj verme kapasitesiyle, doğayla uyumlu ve sürdürülebilir üretim biçimlerine dikkat çeker. Bu seri, sanat pratiğinin toplumsal ve ekolojik dönüşüme katkısını gösteren güçlü bir örnektir.

Görsel 5.

John Sabraw, *Chorama Serisinden*, (2017-2021)

Sabraw, sürdürülebilirlik temasıyla oluşturduğu bu resimlerinde, doğanın yüceliğini ama aynı zamanda onunla olan ilişkimizin kırılmasını da ifade etmeye çalışmaktadır. Serinin bu arayışın altını çizen yönlerinden biri de AMD pigmentlerinin kullanılmasıdır. Sanatçı, kendi sürdürülebilirlik yöntemiyle, doğanın belli ölçekte de olsa iyileştirilmesi çabasının insanlık için eşitlikçi bir yol olduğunu anlatmaya çalışmaktadır.

Bu eserleri üretmekle sanatçının amacı, çağımızın çevre sorunları hakkında farkındalık yaratmaktan ziyade bu sorunlara dair bir diyalog açmak ve aynı zamanda potansiyel çözüm yolları üretmektir.

Sabraw'ın çalışmaları, doğanın birtakım soyut izlenimleri şeklinde algılandığı için duygusal olarak psikolojik bir hafızayı tetikler niteliktedir. Sanatçı, şekil ve renk kullanımıyla, insanlara doğada yaşadıkları ve neşe uyandıran bir deneyimi hatırlamalarında rehberlik etmeyi amaçlıyor gibidir. Doğa ile iletişimini, duygusal tepkilerini eserlerinde tartışmaya açan sanatçı, daha sürdürülebilir yaşayarak insanlık üzerinde nasıl gerçek bir etki yaratabileceklerini düşünmeye teşvik etmektedir (Surugue, 2019).

Tartışma ve Sonuç

Geçmişten günümüze doğa, sanatın en temel konusu ve sanatçının ilham kaynağı olmuştur. Zaman içerisinde doğanın ele alınışı değişim göstererek farklı bir hal almıştır. Sanatçılar kimi zaman doğayı taklit etmiş kimi zamanda doğanın güzelliğine öykünen çalışmalar yapmıştır. Doğanın taklit edilmesiyle başlayan süreç Rönesans dönemiyle birlikte farklılaşmaya başlamıştır (Yüksel ve Yüksel, 2022). Özellikle modernizmin başlangıcı Romantizm döneminde, sanatçının coşkusunu, ruhsal çalkantısını gösteren doğanın lirik görüntülerini, ideal güzelliğini vurgulayan çalışmalar üretilmiştir. Doğa, sonrasında anlık izlenimlerin yakalandığı sanatçının anı vurguladığı bir enstantane haline gelmiştir. Doğa, avangard sanat anlayışlarıyla çeşitli türlerde ifade edilirken, bütün bu süreçlerin devamında ekolojik anlayışlı sanat üretimleri ve turevleri 1960'lı yıllarda ortaya çıkmıştır. Ekolojik sanat pratiklerinde geçmiş dönemlerdeki geleneksel malzeme ve teknik terk edilmiş, doğal malzemeler kullanılmaya başlanmıştır. Doğanın kendisini malzeme olarak düşünen sanatçılar, doğadaki malzemeleri farklılaştırıp, yorumlayarak birer sanat pratiğine dönüştürmüşlerdir (Yüksel ve Yüksel, 2022). Bu sanatçılar, çevrede oluşan olumsuz durum ve tutumlara yönelerek işlerini gerçekleştirmişlerdir.

Sanatçılar doğa üzerinde gerçekleştirdikleri müdahaleler ile sanata başka bir yön vermeye başlamışlardır. Sanatçıların doğaya yönelmesinde, sanatın metalaşması, müze, galeri gibi ortamlarda sergilenmesiyle hayattan uzaklaşması, farklı, alışılmadık dışında malzeme deneyimleme düşünceleri yer almaktadır. Sanatçılar 21. yüzyıldaki insanlığın yaşam panoramasında, aslında doğayı malzeme olarak kullanarak doğanın tahribine ve yok olmasına dur diyen anti-kapitalist bir yaklaşım da sergilemişlerdir (Kozlu, 2018, s. 64).

1960'larda filizlenen ekoloji odaklı sanat çalışmaları günümüzde de sürdürülmektedir. Doğanın doğal dengesinin bozulmadan iktame edebilmesi için toplumlara bilgi ve desteğin sağlanması gerekmektedir. Özellikle bu anlayış doğrultusunda sürdürülebilirlik teması Birleşmiş Milletlerin teşviğiyle yaygınlaşmıştır. Günümüzde de bu misyonu üstlenen sanatçılar tarafından ekolojik anlayışla ve sürdürülebilirlik temasını vurgulayan çalışmalar üretilmektedir. Çünkü özelde içinde yaşadığımız toplum ve genelde içinde var olduğumuz dünyada güncel sanatın temel problemlerinden biri de doğanın tahribi ve geri döndürülemez çevresel tehditlerdir. Çevre odaklı ve ekolojik bağlamda sürdürülebilirlik anlayışıyla işler üreten sanatçı Sabraw da sanatını ekoloji odaklı kurgulamıştır. Sanatçı kullandığı sanat malzemesinin üretimini kendisi gerçekleştirmektedir. Asitten sanata bir ekolojik döngüyle gerçekleştirilen boya elde edim süreci ise zorlu koşullarla sağlanmaktadır. Bu yönüyle sanatçı, sanatını, günümüzün disiplinler arası bilimsellik anlayışına uygun olarak sağlamaya çalışmıştır. Sanatın bilimle buluşmasının kendi başına ustaca bir başarısı olan kirli nehirlerden elde edilen boya pigmentleri, Sabraw'ın kendine özgü bir süreci de içinde barındıran sanatsal çalışmaları, nehir bölgesinin ekolojik ikilemine ışık tutan ilkel güzelliğe sahip bir resim serisinin temelini de oluşturmuştur. Bu resim serisinde kullanılan boyalar, doğal yollardan, ekolojik döngüyle üretilmiştir. Boyanın kendi içindeki dönüşüm süreci yani maden atıklarıyla kirlenmiş nehir suları çeşitli aşamalardan geçerek sanat malzemesi haline gelmiştir. Sabraw'ın sanatının özgünlüğü ekolojik döngüyle elde edilen boyalarla ekolojik döngüyü anlatan doğanın kendi içindeki diyalektik dönüşümlerini gösteren çalışmalar yapmasıdır. Sabraw'ın çalışmaları bu bağlamda sadece doğaya ekolojik olarak destek sağlamaz aynı zamanda doğanın lirik anlatımını, döngüsel yanını göstermeyi amaçlar.

Sanatçı John Sabraw'ın bilim ve sanatın, zorlu mühendislik süreçlerinin ve yaratıcılığın bir araya gelmesiyle elde ettiği bu benzersiz

girişim, su kirliliğiyle mücadelede somut çözümler sağlayabilir. Sabraw sanatında sadece bilimi ve çevreyi yüceltmediğini belirtmiştir ama aynı zamanda sürdürülebilir çözümler temasıyla bilim insanlarıyla farklı ortaklıkları araştırarak çalışmalarını sürdürmeye devam etmektedir.

Sanatçı, yaptığı bilimsel iş birlikleriyle ve ürettiği ekolojik vurgulu çalışmalarıyla sadece farkındalık yaratma düşüncesinde değildir. Onun ötesinde, sanatçıların sürdürülebilir sanat yapmak için daha fazlasını yapabileceğini düşünerek ve kültürlerin, toplumların bu konuda daha fazla diyalog halinde olması gerektiğini savunmaktadır.

John Sabraw'ın sanat pratiği, ekolojik ve sürdürülebilirlik odaklı yaklaşımlarıyla güncel sanat tartışmalarına önemli katkılar sağlamaktadır. Analiz edilen çalışmalar ve pigment temini süreçleri, çevresel etkilerin azaltılmasına ve sanat üretiminde sürdürülebilir malzeme kullanımına dair yeni modeller önerir. Bu pratiğin ekolojik sanat disiplindeki yeri, sanatın çevresel bilinç ve eylemle bütünleşmesini teşvik etmesiyle öne çıkar.

Başka disiplinler ve coğrafyalar için bu pratiğin uygulanabilirliği, Sabraw'ın malzeme ve yöntemlerinin yerel ekolojik koşullara uyarlanmasıyla mümkündür. Örneğin, madencilik sonrası bölgelerdeki atık malzemelerin sanat yapımında kullanılması, sürdürülebilir kalkınma ve toplumsal dönüşüm projelerine katkı sağlayabilir. Ayrıca, farklı kültürel ve ekolojik bağlamlarda geliştirilen uygulamalar, dünyada benzer sorunlara çözüm arayan projeler için ilham kaynağı olabilir.

Sonuç olarak, Sabraw'ın çalışmaları, ekolojik sanat ve sürdürülebilirlik alanındaki literatüre yenilikçi bakış açıları getirirken, disiplinler arası ve bölgesel uygulamalar açısından geniş bir potansiyel taşımakta ve çevresel sorumluluk ile sanatın güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Antmen, A. (2010). *20. Yüzyıl batı sanatında akımlar*, Sel Yayıncılık.
- Aydın, İ., & Zümrüt, Y. (2013). Doğa ve sanat ekseninde farklı yaklaşımlar, *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 4(4), 53-78.
- Brooks, K. (2017). Artist paints with toxic sludge in an effort to raise awareness of coal mining pollution. https://www.huffpost.com/entry/john-sabraw_n_3824917 Erişim Tarihi: 12.01.2023.
- Claudon, F. (1999). *Romantizm sanat ansiklopedisi*, (Çev. Özdemir İnce, İlhan Usmanbaş), Remzi Kitabevi.
- Curry, S. (2020). Toxic art: turning pollution into paint with John Sabraw, <https://artistcraftsman.com/blog/toxic-art-turning-pollution-into-paint-with-john-sabraw/> Erişim Tarihi: 23.02.2023.
- Gibson, A. (2012). Earth works: artist John Sabraw makes a case for sustainable art in a new series of paintings that celebrate the natural world. <https://www.ohio.edu/research/communications/earthworks> Erişim Tarihi: 02.03.2023.
- Harrison, Wood, C. (2011). *Sanat ve kuram 1900-2000 değişen fikirler antolojisi*, Küre Yayınları.
- Kozlu, D. (2018). *Sanatta bir dönüşüm alanı: doğa*, Dorlion Yayınları. <https://www.johnsabraw.com/press-1> Erişim Tarihi: 10.01.2023.
- <https://www.mutualart.com/Exhibition/John-Sabraw--Hydrophilic/CA-01262B1A7D598E> Erişim Tarihi: 03.02.2023.

<https://www.healing-power-of-art.org/john-sabraw-eco-conscious-artist-and-chemist/>

Pires, S. (2020). Artist creates incredible paintings using pollution from local river streams, <https://mymodernmet.com/john-sabraw-pollution-paintings/> Erişim Tarihi: 02.03.2023.

Sabraw, J. (2020). Toxic art: turning into pollution paint, <https://www.kickstarter.com/projects/1068577064/toxic-art-turning-pollution-into-paint> Erişim Tarihi: 24.02.2023.

Serullaz, M. (1998). Empresyonizm sanat ansiklopedisi, (Çev. Devrim Erbil), Remzi Kitabevi).

Srue, L. (2019). John Sabraw-the magician turning pollution into art <https://www.euronews.com/green/2019/07/13/john-sabraw-the-magician-turning-pollution-into-art> Erişim Tarihi:16.01.2023.

Yaldız, N. D. (2020). John Sabraw ve sürdürülebilir sanat, <https://www.plumemag.com/john-sabraw-ve-surdurulebilir-sanat/> Erişim Tarihi: 23.02.2023.

Yılmaz, M. (2006). *Modernizmden postmodernizme sanat*, Ütopya Yayınevi.

Yüksel, O., & Yüksel, İ. (2022). "Sanat alanında değişen doğa algısı ve ekolojik sanat", *Academic Social Resources Journal*, 7 (44), 1178-1784.

Structured Abstract

Artist John Sabraw is an activist and environmentalist. Producing his drawings and interdisciplinary works with environmental sensitivity, Sabraw strives to achieve a fully ecologically sustainable practice and creates artworks accordingly. To prevent environmental pollution, Sabraw has worked like an alchemist—not only shaping the conceptual dimension of his art but also producing the materials he uses within an ecological framework. He has collaborated with scientists on numerous projects, one of the most notable being the production of paint from iron oxide extracted during the restoration of polluted rivers, which he then uses to create ecology-centered paintings. In this study, document analysis was employed to examine Sabraw's artistic approach and pigment acquisition processes, while content analysis was used to evaluate his works. The study aims to explain and interpret, through his artworks, the artist's intellectual stance, his processes of producing ecology-focused materials, and the methodology through which he transforms these processes into art, thereby seeking ecologically sustainable solutions through science-art collaboration.

From the past to the present, nature has served as the primary subject and source of art. The way artists have represented nature has varied across different historical periods. Major ruptures in human history have, at times, shifted the focus of art. Activities such as the Industrial Revolution weakened the bond between humans and nature. However, after the 1900s, following the transformation of nature and its depictions into imagery, ecology-centered art began to emerge. By the 1960s, artistic engagement with nature had moved significantly away from expressions centered on pleasure or pure aesthetic appreciation, progressing steadily toward treating nature as an autonomous entity. With the increasingly visible negative impacts of industry and technology, a growing awareness of nature emerged, prompting ecology-focused artistic practices aimed at making nature more visible. One of the most significant factors that led to the transition of nature-themed paintings/landscapes from two-dimensional surfaces to real physical spaces after the 1960s was the rise of environmental movements. This shift also stemmed from critical responses to the commodification of art and its confinement to gallery spaces, as well as innovations in installation art. As a result, problems caused by environmental pollution paved the way for new artistic approaches.

Sustainable art or ecology-based artistic practices began to emerge around the late 1960s, coinciding with the onset of what can also be described as the postmodern era. Over time, environmental movements within the realm of contemporary art developed into artistic practices aimed at raising social awareness and reshaping nature. Thus, the Earth itself has become the largest exhibition space, witnessing all of humanity's actions throughout history. For this reason, nature must be continuously observed, studied, and expressed through new modes of artistic representation. These postmodern processes expanded the scope of artistic practices, and ecological art is one such practice.

Before creating his works, artist John Sabraw—who produces ecology-centered artworks—embarked on a journey to produce his own paint materials. In transitioning from acid to pigment, he integrated science into the process and managed an interdisciplinary approach. Sabraw, an ecologically minded artist and scientist Riefler, conceived a plan to stop AMD (acid mine drainage) before it reached waterways in order to extract pigment from rivers. To pursue the effort of transforming acid into pigment, the artist formed a team. This team—composed of artists, engineers, field experts, and students—has worked to prevent stream pollution, extract heavy metals (iron oxide), convert them into vibrant pigments and paints, and ultimately return clean and safe water to the environment. The laboratory they established functions as a unit that includes the transport of polluted water to the lab, purification from toxic substances, and the identification of pigment tones at various temperatures. Sabraw's next step was to initiate efforts to establish a large-scale pilot facility to demonstrate that their enterprise could operate on a sustainable industrial scale.

By working collaboratively with scientists and approaching the process much like an alchemist, Sabraw has not only produced unique paints in his attempt to reduce toxic mine drainage in rivers but also conducted research into the essence of the pigments he uses. While paint is conventionally regarded as the fundamental material for creating visual artworks, Sabraw has assigned it an ecological mission. Throughout this process, the artist constructed a dialectical cycle for the production of paint. This process—which may be referred to as an ecological dialectic—involves stopping the environmentally harmful chemical flow, scientifically separating the toxic substances, transforming them into pigments, and producing nature-based, ecology-themed artworks from these pigments. For the creation of his works, the prerequisite is to ensure that the basic artistic materials undergo a natural transformation process. Once this condition is met, the dialectical process toward ecological engagement begins and enters into a cyclical flow.

Sabraw began working on his dramatic circular paintings only after producing pigments in this unique way. Believing that the story of the pigments required a compelling visual form, he started using them to create circular paintings that express both the majesty of nature and the fragility of our relationship with it. His works aim to establish a more abstract dialogue with viewers and encourage reflection on our own impact on the environment.

In conclusion, Sabraw's work offers innovative perspectives to the literature on ecological art and sustainability. It holds significant potential in terms of interdisciplinary and site-specific applications and contributes to strengthening the bond between environmental responsibility and the arts.